

מענין דוקטורים ורפואות הרבה לדבר עמנו מאד והיה מגנה מאד מאד ענין רפואות ודוקטורים ומזהיר מאד מאד לכל מי שרוצה לחוס על חיו ועל חיו זרעו וכג"ביתו שיתרחק עצמו מאד בתכלית הרחוק מלעסך חם ושלוה ברפואות ודוקטורים. ואפלו מי שיש לו חולה בתוך ביתו ואפלו אם החולאת חזק חם ושלוה רחמנא לצלן אף-על-פי-כן ישליך על ה' יהבו וישען באלקיו לבד ואל יעסך ברפואות ודוקטורים כלל אפלו במקום שיש דוקטורים מפלגים אף-על-פי-כן אל יסמך עליהם ואל ימסר חיו בידם כי הם קרובים למיתה יותר מחיים רחמנא לצלן. כי אפלו מי שהוא דוקטור גדול אי אפשר לו לבון החולאת והרפואה השייכת לו לפי מזגו וטבעו וכפי החולאת שלו וכפי העת והזמן. כי יש בזה כמה וכמה שנויים שצריך הדוקטור לבון בהם מאד וקשה לו מאד שייבון ולא יטעה בכל הפרטים כאשר הם בעצמם מודים בזה. ובקל בקל יוכל לקלקל לו הרבה שלא יועיל שום תקנה לחיו חם ושלוה ואפלו הדוקטור הגדול מאד מכל-שכן וכל-שכן רב הדוקטורים המצויים במדינתנו אשר רבם אינם יודעים בין ימינם לשמאלם והם רוצחים ממש והורגים נפשות בידים חם ושלוה, צריך לברח מהם כמטחוי קשת לבל ימית עצמו או החולה שמוסר להם בידים חם ושלוה ואפלו בשפומך על דוקטורים גדולים הוא סכנה גדולה מאד ורחוק מן החיים מאחר שנפל ביד הדוקטור. ואי אפשר להאריך ולספר כל מה שספר רבנו זכרנו לברכה בענין זה.

וספר שפשהיה בקהלת קדש למברג, שהוא מקום קבוץ דוקטורים

גדולים, העיד לפניו דוקטור גדול בעצמו שטוב להתרחק מרפואות ודוקטורים בתכלית הרחוק. ואמר שכבר חקרו כל־כך בחכמת הדוקטוריא עד שעבשו אינם יודעים כלל וכלל לא כי מרבוי חקירתם כבר ראו שאי אפשר לחקור ולברר אמתת הדברים על מכונם. גם יש מחלוקות גדולות ביניהם בעניני הרפואות. ובקהלת קדש למפרג יש שתי כתות דוקטורים מחלקים בענין איזה חולאת מסכן איך להתנהג בו. שפת אחת אומרת שכל הדברים החזקים שיש להם איזה חריפות מזיק מאד לזה החולאת ושצריך החולה לקח רק הדברים שהם בהפך. וכת האחרת אומרת בהפך ממש שצריך לזה החולאת דיקא דברים חזקים וכיוצא, ודברים מתוקים ורבים מזיקים מאד לחולאת הזאת. וכל אחת ואחת מהכתות הנ"ל מביאה ראיות חזקות לדבריהם ולפי דעת כל אחת מהכתות מי שמתנהג בהפך דעתם הוא סם המות חם ושלום לפי דעתם. נמצא שלפי דעת פת זו כל ההנהגות של החולה הנ"ל שמתנהג על־פי הדוקטורים של הפת השניה הם סם המות חם ושלום וכן להפך לפי פת האחרת. וכל אחת מהכתות הם דוקטורים גדולים ומפלגים בחכמה זו מאד ואף־על־פי־כן אינם יכולים לבון האמת לאמתו. וגם אי אפשר לברר בחוש עם מי האמת כי לפעמים נראה בחוש כפי דעה זו ולפעמים להפך, ואי אפשר להם לברר הדבר כלל.

נמצא שאי אפשר לסמוך על הדוקטורים מאחר שהם בעצמם מבלבלים מאד מאד בחכמה זו ואי אפשר להם לעמוד על האמת לאמתו. ואיך ימסר חייו בידם שהוא תלוי בחוט השערה שבאשר הדוקטור שונה איזה תנועה בעלמא בחוט השערה הרי הוא

מקלקל חיינו וממיתו בידים וכאשר רואין בחוש רב הפעמים שרבים
מאד^{עצומים} מתים מן העולם על ידי הדוקטורים. כי יש בענין חכמת
הדוקטוריא דקדוקים הרבה הרבה מאד מאד והם געלמים מהם מאד
מאד בעצמים בפטן המלאה (ש) עד שאי אפשר שיכונן הדוקטור בכל
הדקדוקים והפרטים ולא ישגה כלל. על-כן צריכים להתרחק ולברח
מהם מאד.

ואל יאמר האדם שהוא חולה חם ושלום או שיש לו חולה בתוך
ביתו חם ושלום אם-כן על מי אסמך כי בהכרח לעשות
איזה עסק בדרך הטבע ואיך אניח את החולה ולא אשתדל בהצלתו.
כי באמת זה שטות כי מאחר שהדוקטור רחוק מחיים וקרוב להפך
בנוכח לעיל וסוף כל סוף הוא צריך לסמך רק על השם יתברך
טוב לסמך מיד על השם יתברך ואל יסכן את החולה בידים על-ידי
הדוקטור כי על-פי רב הדוקטורים הם שלוחי המלאך המות רחמנא
לצלן. וידמה בעיניו באלו הוא יושב במדבר או ביער שבהכרח לסמך
על השם יתברך לבד מאחר שאין מה לעשות. כמו כן עכשו
אף-על-פי שיושב במקום שיש דוקטורים ורפואות אף-על-פי-כן מאחר
שהם בעצמם מבלבלים בחכמה זו ושאר החששות הרבה מאד שיש
בענין רפואות אם-כן קרוב הדבר שעל-ידי הרפואות והדוקטור לא
די שלא יועיל אדרבא יקלקל בודאי ואם-כן למה יעשה עסק בדרך
הטבע מה שרחוק משכר וקרוב להפסד.

והבן הדבר היטב כי הוא זכרוננו לברכה ספר הרבה עם דוקטורים

גדולים והיה יודע הדבר על בריו והזהיר מאוד להתרחק מהם מאוד ואי אפשר לבאר כל מה שספר בענין זה. ואמר שפבר היה בעולם מלך אחד שהרג כל הדוקטורים שבמדינתו מאחר שהם מזיקים מאוד את בני-אדם. ואמר בדרך צחות שעל מלאך-המוות קשה הוא מאוד להמית בעצמו כי כל העולם תלוי בו וקשה וכבד עליו לעשות הכל בעצמו על-פני העמיד שלוחים במקומו בכל מקום והם דוקטורים שהם שלוחיו להמית אנשים כי הם ממיתים בני-אדם הרבה מאוד מאוד. אשרי מי שמתרחק מהם ומחזיק עצמו בשם יתברך לסמוך עליו לבד.

וכבר מבאר קצת מענין הרחקת רפואות באיזה מקומות בספרים הנדפסים כבר (ת), רק שם מרמז הדבר קצת פרמז בעלמא. אבל הרבה לדבר עמנו מאוד בענין זה להתרחק מהם מאוד והיה איך שיהיה חם ושלום ישא עיניו לשמים וישען בה' לבד. ומה שרבונו זכרונו לברכה בעצמו נסע לקהלת קדש למברג ועסק שם ברפואות יש בזה סודות ודברים נסתרים מאוד כי לא היה פונתו כלל במה שנסע לשם בשביל הרפואות רק בשביל ענינים אחרים הידועים לו. וכמו שכל הנסיעות שלו היו פלאות נשגבות ונעלמות מאוד, כמו הנסיעה לקמיניץ ולנאווריטש ולשאר-יגראד וכיוצא בהם המופרים קצת בדברינו, כי היה לו בזה סודות נוראות מאוד הנעלמות מעין כל חי. וכמו שפעם אחד בשבא מהדרך, מהדרכים הנזכרים לעיל, ספר איזה מעשה נוראה המבאר בספורי מעשיות (א), ואמר

(ת) ליקוטי מוהר"ן ח"ב סי' א, ט. וסי' ג, ובח"א סי' רסח. (א) מעשה ז. ועיין חיי מוהר"ן, שיחות השייכים לסיפורי מעשיות סעיף ז.

שזאת המעשה מבארת ענין הנסיעה שלו ובאמת הדבר סתום וחתום מאד כי מי יוכל לעמד בסוד המעשיות שספר או בסוד הנסיעות והנהגות הנפלאות והנעלמות שלו וכמו בן היתה בנסיעה שלו לקהלת קדש למברג. ומאחר שבא לשם היה מכרח מן השמים לעסק ברפואות מטעמים וסודות הידועים לו. אבל כשבא משם אז דיקא הרבה לדבר ביותר ויותר מהרחקת הרפואות ואמר אז כמה תורות על זה. וגם מקדם שנסע ללמברג היה מדבר מענין זה אבל אחר-כך היה מדבר הרבה מאד מזה להתרחק מהם בתכלית הרחוק:

נא

העולם הזה אינו כלום רק למשך אל התכלית הנצחי. ואין להסתפל אם יהיה לו מעות אם לאו. כי בין כך ובין כך יבלה ימיו בפשוע, כי העולם הזה מטעה אותנו לגמרי. שפראה אל האדם כאלו הוא מרויח בכל פעם ובסוף אינו כלום. כאשר נראה בחוש ברב בני-אדם שעוסקים ועובדים ימים ושנים בסחורות ומשאומתן ולבסוף כשבאין לחשבון אין נשאר בידם כלום ואם אפלו משיג מעות לוקחין אותו מן המעות. והכלל ששניהם אין להם קיום ביחד דהינו האדם עם המעות, רק או שלוקחין המעות מן האדם או שלוקחין האדם מהמעות. ומעולם לא נמצא שישאר אחד עם המעות רק בנזכר לעיל. גם היכן הוא כל המעות שעושין מימות עולם כי מעולם עושין תמיד מעות והיכן הוא כל המעות רק באמת אינו כלום לגמרי.